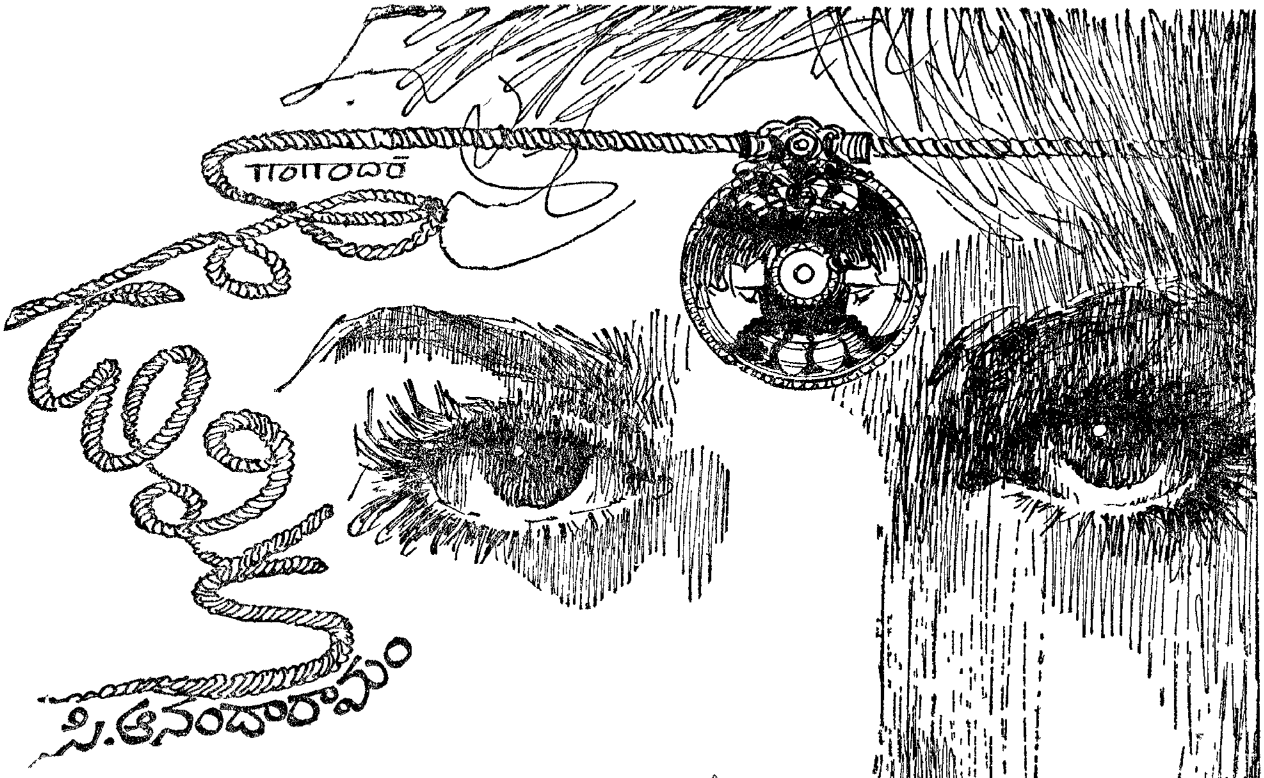

అతి వినయంగా చెప్తూ బంట్రోతు "అయ్యగారింకా వారం రోజుల వరకూ రావటానికి వీల్లేదని చెప్పమన్నారండీ. అర్జంటు పనులున్నాయట! వచ్చే బుధవారానికి తప్పక వస్తానన్నారు"

వీణాధరకి ఆ మాటలు వినగానే, ఎక్కడలేని ఉడుకుమోతుతనమూ వచ్చింది. ఇవాళ ఆయన వస్తారని ప్రత్యేకంగా తనే స్వయంగా బంగాళా దుంపలు వేయించింది. ఆవడలు చేసి సిద్ధంగా ఉంచింది. సాయంత్రం ఏ సినిమాకు వెళ్ళాలో, పేపరు చూస్తుంటే, ఈ కబురు !

వినగ్గానే లోపలికి వచ్చేసి మంచం మీద పడుకొన్న వీణాధరకి, పనిమనిషి ఒక కవరందించింది. పై చిరునామా, దస్తూరీ చూడగానే, ఆ ఉత్తరం, రాజారావు దగ్గిర నుంచని అర్థమైంది వీణాధరకి— రెండు నెలల క్రిందట తాను వ్రాసిన ఉత్తరానికి, ఈ నాడు జవాబు కుతూహలంగా విప్పింది.

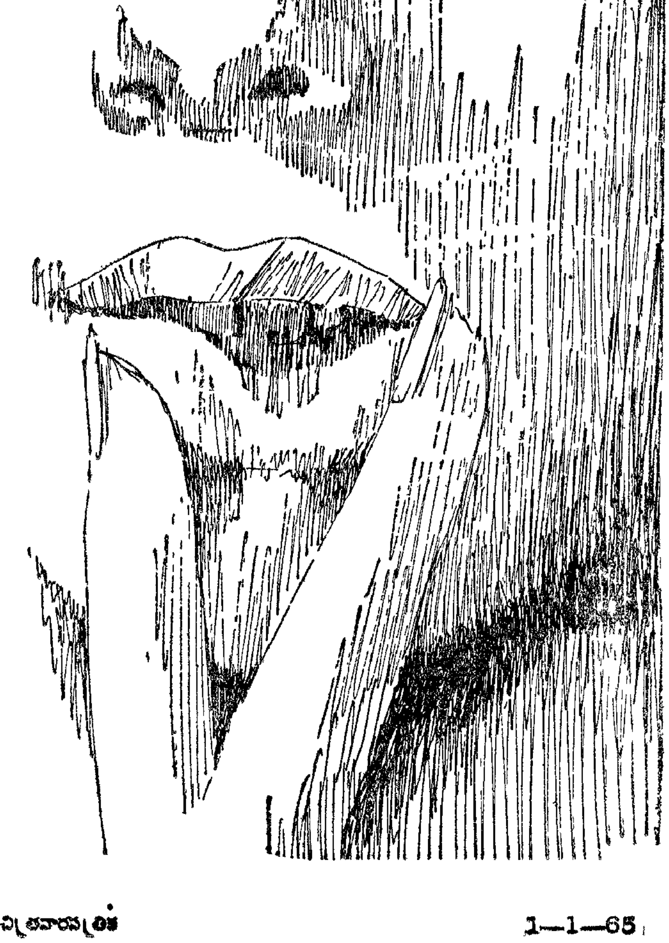

సికింద్రాబాదు,
19—8—64

వీణాధరి !

నీ ఉత్తరం అంది చాలా కాలమైంది నవా

[illegible] స్థితిలో ఉన్నాను. నా కాలమంతా హాస్పిటల్‌లోనే జరిగిపోతుంది. వివరంగా తరువాత వ్రాస్తాను.

ఇంతే.

రాజారావు

చదువుతూండగానే వీణాధరి చేతిలోంచి ఆ ఉత్తరం జారి క్రిందకు పడిపోయింది. శరీరమంతా స్వేద బిందువులు క్రమ్ముకొన్నాయి. ఇటీవలే ప్రారంభమయిన గుండె నొప్పి అధికమయింది.

రాజారావు హాస్పిటల్‌లో ఉన్నాడా ? అతనికి జబ్బు చేసిందా ? ఎప్పుడూ, కళకళ లాడే చిరునవ్వుతో వెలిగిపోతూ తాను నవ్వి పది మందిని నవ్వించే రాజారావు నీరసంగా హాస్పిటల్ బెడ్ మీద పడుకొని, నర్సు ఇంజక్షన్ చేస్తూంటే

ఇంక ఆలోచించలేక పోయింది వీణ తానేం చేస్తూందో తనకు తెలియకుండా, ఇల్లంతా అనేక సార్లు కలయ తిరిగింది ఏదో ఆవేదన గుండెను పిండేస్తోంది. అశాంతి మనసును నిలవ నీయటం లేదు పడుకొని బలవంతాన కళ్ళు మూసుకొంది. కలత జారిన మనసు, కళ్ళ ముందుకు, ఏవో పీడ కలవు దృశ్యాలను తెస్తూంటే, దిగ్గున లేచి కూర్చుంది

ఎలా ఉన్నాడు ? అసలు బ్రతికే ఉన్నాడా ? ఛీ ! ఛీ! ఎట్లాంటి వూహాలు వస్తున్నాయో ? తానతని నింక చూడగలదా ? గుండెలు ఝల్లు మన్నాయి ఇంక తనను తాను నిగ్రహించుకోవడం వీణాధరికి బొత్తిగా సాధ్యపడలేదు ఒకసారి స్వయంగావెళ్ళి రాజారావును కళ్ళతో చూస్తేనే కాని, నిలువలేననుకొంది త్వర త్వరగా సూట్‌కేస్‌లో బట్టలు సర్దుకొని, రెండు మూడు రోజుల వరకూ రానని పని మనిషితో చెప్పి రైలెక్కింది.

ఈపాటికి హాస్పిటల్‌లో రాజారావు ఎలా ఉంటాడో ? మంచం మీద కొన ప్రాణంతో పడుకొని "వీణా !" అని కలవరిస్తూంటాడా ?

ఈ వూహ వీణాధరికి కళ్ళలో నీళ్ళు తెప్పించినా, వెంటనే, దీనిలోని అవాస్తవికత [illegible]వచ్చింది. భగవంతుని దయవల్ల రాజారావు అట్లాంటి పరిస్థితిలోకి రాకూడదు కాని, వస్తే, "వీణా ?" అని కలవరిస్తాడా ?

వీణాధరి, రాజారావు, ఒకనాడు ఒక రకంగా ప్రేమికులే ! వాళ్ళు విడిపోయారని అర్థమవుతూనే ఉంది కాని వాళ్ళు విడిపోవడానికి కారణాలు మాత్రం పాఠకులు ఊహించే, అందమైన కారణాల్లో ఏ ఒక్కటీ కాదు. వాళ్ళు అత్యంత సహజంగా విడిపోయారు.

వీణాధరి, ఎంతో సంకోచంగా, వ్యంగ్యంగా తన వివాహ ప్రస్తావన చేసినపుడు, రాజారావు తేలిగ్గా నవ్వేశాడు.

"వీణా ! నాకు నువ్వంటే, ఇష్టం లేకపోలేదు కానీ, పెళ్ళి విషయంలో, నాకు చాలా ఆశలున్నాయి. చాలా డబ్బు, అంతకంటె ముఖ్యంగా పలుకుబడి, ఉన్నవారి అమ్మాయి, ఏదో అసాధారణమైన ఆకర్షణ, కనీసం చైతన్యవంతంగా నన్ను నవ్వించ గలిగే పాటి తెలివితేటలూ, కలది నా భార్య కావాలని కోరుకుంటున్నాను. ఇందుకు, నా అర్హత [illegible] ! అయినా, అర్హతలకూ ఆశలకూ సంబంధ మేమిటి ?"

ఈ మాటలు విన వీణాధరిక విభ్రాంతిపోలేదు, కనీసం ఆశ్చర్యాన్ని గూడా పొందలేదు "జీవితం జీవించడానిక, వధపడానికి కాదు" అనే రాజారావు ఇలా మాట్లాడటంలో అనుకోవలసిందేముంది ?

దుఃఖాన్ని నిగ్రహించుకోవడానికి మాత్రం వీణాధరి పెద్ద ప్రయత్నమే చెయ్యవలసి వచ్చింది.

విడవబోయే పెదిమలతో, చిరునవ్వు నవ్వి 'విష్‌యూ బెస్ట్ అఫ్ ది లక్" అని చెప్పి, అతని జీవితంలోంచి వచ్చేసింది. తరువాత ఆ దెబ్బ నుండి కోలుకోవడానికి వీణాధరికి చాలా రోజులే పట్టింది పిచ్చి పిచ్చిగా ఏవో ఆత్మ హత్యా ప్రయత్నాలు చేసిందని కూడ చెప్పుకొన్నారు

ఏమయితేనేం కాని, చివరకు, వీణాధరి ఖచ్చితంగా పెళ్ళి చేసికొంది పెళ్ళికి రాజారావు కూడా వచ్చి వధూవరులకు తన శుభాకాంక్షల నందజేశాడు. ఆ తరువాత కూడా, వీణాధరి రాజారావు నెన్నడూ మరిచి పోలేదు అసలు మరిచిపోయే ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు. కానీ, అతి ప్రయత్నం మీద తనను తాను సంస్కరించుకో గలిగింది. అవును ! అతడు అసాధారణమైన వ్యక్తి ఇదమిద్ధమనరాని ఏదో అపూర్వాకర్షణ అతనిలో ఉన్న మాట వాస్తవం అట్లాంటి వ్యక్తిని ఆకట్టుకోవడనికి కూడా అసాధారణమైన వ్యక్తులే ఉండాలి తానతి సాధారణమైనది అతని మనసులో స్థానాన్ని పొందడానికి ప్రయత్నించి ప్రయోజనం లేదు తన అర్హతకు తగిన — ఇంకా ఎక్కువగానే — ఫలాన్ని పొందగలిగింది తాను. రాజారావు తన ఆశలన్నీ సఫలమయ్యేలాగ, తాను కోరిన కన్యను వివాహమాడుతాడు గాక! అతి ప్రయత్నం మీద తన గుండెని మాత్రం పెద్దది చేసుకోగలిగాక, వీణాధరి కళ్ళలో నీళ్ళు పూర్తిగా మాయమయ్యాయి రాజారావు స్మృతి ఇప్పుడామెకు దుర్భరవిషాదాన్ని కలుగ జెయ్యటం లేదు అతని నొక ఆత్మీయుడైన స్నేహితునిగా భావించ గలుగుతూంది అట్లాంటి వ్యక్తి స్నేహాన్ని పొంద గలగటం, ఒక అదృష్టమని నమ్మ గలుగుతూంది

రైలు కాజీపేట చేరుకొంది కాఫీ, టీ, ఎక్స్ట్రా కేకలకు ఉలిక్కిపడింది వీణాధరి అరుణోదయమవుతూంది లేచి ముఖం కడుక్కుందామనుకొని, లేవలేక బద్ధకంగా అలానే కూర్చుంది వీణ.

ఎన్నెన్ని రకాలుగా ఆలోచిస్తున్నా, తిరిగి తిరిగి మనసు రాజారావు అస్వస్థతమీదికే మళ్ళుతూంది

దాంపత్య జీవితంమీద గంపెడాశలు పెట్టుకొన్న రాజారావు అసలు పెళ్ళే చేసికోలేదు ఆ విషయం తానెన్నిసార్లు ప్రశ్నించినా, ఎప్పుడూ సరయిన సమాధానం పొందలేకపోయింది అతని కలల బాల అతనికి సాక్షాత్కరించనేలేదో లేక తారసిల్లిన అపురూపసుందరి అతనిని తిరస్కరించిందో—ఏం జరిగిందో వీణాధరి వూహించలేకపోయింది కారణాలేమైనా, ఇప్పటికీ ఆతడు జంటలేని ఒంటిగా మిగిలిపోయాడు పాపం! ఈనాడు ఒంట్లో ఇంత అస్వస్థతగా ఉన్నప్పుడు ప్రేమగా అతని నాశ్వాసించే హస్తంలేదు అతని కష్టసుఖాలను తనవిగా చేసికో గలిగే మరొక ప్రాణిలేదు. కనీసం, అతనికి, సాధారణ పదుహి [illegible]

రైలులో మిగలిన ప్రయాణీకులు చూస్తారేమోనని ముఖం తుడుచుకొనే వంకతో, గబ గబ కళ్ళు తుడుచుకొంది వీణాధరి.

తాను వెళ్ళేటప్పటికి ఎట్లాంటి దృశ్యాలు ఎదురవుతాయో ? ఎంత జబ్బుగా ఉన్నాసరే, సజీవుడయి ఉంటేచాలు. అతనిని తాను బ్రతికించుకో గలదు. అతని జబ్బు పూర్తిగా నయమయేవరకూ అతని దగ్గిరే ఉంటుంది. ఇట్లాంటి పరిస్థితిలో అతని శుశ్రూషకు అతని వదిలి వేయగల శక్తి తనకులేదు. సంఘమూ, పరువూ ప్రతిష్ఠ, తన సంసారమూ ఇవన్నీ వీణాధరి మనసులోకి రాకపోలేదు. ఏది ఎలా జరిగినాసరే! సంఘమంతా తనను దుమ్మెత్తిపోసినాసరే! తనకు పరువు ప్రతిష్ఠలేమీ మిగలకపోయినాసరే! తన సంసారం నాశనమయినాసరే! రాజారావును మాత్రం జబ్బుతో ఒదిలి రాలేదు. అతడే సామ్మన్నాసరే!

రిక్షా దిగిన వీణాధరికి కూనిరాగం తీస్తూ తల దువ్వుకొంటూ రాజారావు ఎదురయ్యేసరికి శిలా ప్రతిమలా నిల్చుండిపోయింది. తలవని తలంపుగా వీణాధరిని చూసి రాజారావూ అంతే ఆశ్చర్యపోయాడు.

"నువ్వు . . . నువ్వు . . . బ్రతికే ఉన్నావా?"

విభ్రాంతితో అడిగింది వీణాధరి.

"దురదృష్టవంతుణ్ణి" నవ్వుతూ అన్నాడు రాజారావు

వీణాధరికి తాను మాట్లాడిందేమిటో తెలిసి వచ్చి నాలుక కరచుకొంది.

"నీ జబ్బేమయిందీ?"

"ప్రాణం పోతుందంటే, నా కంత భయం లేదు. కానీ జబ్బులు మాత్రం ఇష్టంలేదు కానీ నీ రాకేమిటి? వస్తూనే, ఈ కుశల ప్రశ్న లేమిటి అలా కూర్చో! కాఫీ త్రాగావా? ఏమైనా సైత్యం చేసిందా?"

"పిచ్చెక్కింది! నాకు కాకపోతే, నీకు! ఆ ఉత్తరం మెందు కలా వ్రాసావ్?"

"ఏ ఉత్తరం? నేను చచ్చిపోయానని వ్రాసానా"

ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు రాజారావు

వీణాధరి ముఖం ఎర్రబడగా, తల వంచుకొని నవ్వుకొంది. రాజారావు ఇలా నవ్వుతూ యథాప్రకారం కళ్ళబడేసరికి, అంతవరకూ రగిలిపోతున్న వీణాధరి హృదయం చల్లబడింది. అంతవరకూ, తాను పొందిన అలసట, అప్పుడనుభూతమై, కుర్చీలో నీరసంగా వెనక్కివ్రాలి "హాస్పిటల్‌లో ఉన్నానని, నాకు సమాధానం కూడా ఇయ్యలేని పరిస్థితులలో ఉన్నానని వ్రాసావు. గుర్తులేదూ? అదిచదివి ఎంత బాధ పడ్తున్నావోనని పరుగెత్తుకొచ్చాను" అంది

"ఓ! అదా! నాకు పెద్ద ఉత్తరాలు వ్రాయాలంటే, విసుగు! అసలు ఉత్తరాలు వ్రాయాలంటేనే విసుగు నీ బాధ పడలేక నీకు సమాధానం వ్రాస్తాను మా చెల్లెలు హాస్పిటల్‌లో ఉంది అందుకని నాకు తీరిక లేదని వ్రాసాను"

"హమ్మయ్య! దారి పొడుగూతా ఎంత బాధ పడ్డాననుకొన్నావ్? ఏమైనాసరే, ఇంక నీ దగ్గిరే ఉందామని నిశ్చయించుకొని వచ్చాను."

"నీ అమ్మ కడుపు చల్లగా ముందే చెప్పావు.

[illegible] [illegible] నీ కెంత పెద్ద జబ్బు చేసినా, పొరపాటున కూడా నీకు వ్రాయను. అయినా, ఇలా వచ్చెయ్యటమేమిటి?"

"అన్నింటికీ తొందరే నీకు......"

వీణాధరికి కోపమొచ్చింది.

"అంతకాని నేనేం పాపం చేసేను?"

"ఏది కానిపనో, ఏది మంచిపనో నిర్ణయించే శాస్త్రం మనం కాదు. మనకు శ్రమలేకుండా, కొందరు బుద్ధిమంతుల్లా పనిచేసి పెట్టేసారు ఆ ప్రకారం నడవటమే మన వంతు ఇప్పుడేదువు మొదలు పెట్టకలోపలికి వెళ్ళి స్నానంఅదీ చూసుకో! మా అత్తయ్య హాస్పిటల్‌కు వెళ్ళింది. ఇప్పుడే వస్తుంది. తను వచ్చాక భోజనాలు చెయ్యవచ్చు వంట అయిపోయుందనుకొంటాను"

"ఇంకా ఏం ఏడుస్తావా ? దారిపొడుగుతా, ఏడ్చేసాను."

"సరి గుడ్ ! నన్ను బ్రతికించావు స్నానాల గది అటు ప్రక్క ఉంది"

రాజారావు స్నానాలగది చూపించాడు. వీణాధరి స్నానం చేసి వచ్చేసరికి, రాజారావు మేనత్త వచ్చేసింది. వీణాధరిని పై నుంచి క్రిందకు పరిశీలనగా చూస్తూ "ఎవరురా ?" అంది.

"మనకు కావలసిన వాళ్ళు" నిర్లక్ష్యంగా జవాబిచ్చాడు రాజారావు

ఆవిడ మరోకసారి వీణాధరి వంక గ్రుచ్చి గ్రుచ్చి చూసి లోపలకు వెళ్ళిపోయింది

ఆమె వెయ్యబోయే ప్రశ్న పరంపర వూహించు కొని వీణాధరి గుండెలు ఝల్లుమన్నాయి జబ్లీ ముందరి ముద్దాయిలా ఎటికి పోయింది

"నేను రాత్రి బండికి వెళ్ళి పోతాను"

"రెండు రాత్రులు వరసగా నిద్రలేకుండా ఉండగలవా ?"

"ఫరవాలేదు. ట్రెయిన్‌లో చోటు దొరికితే నిద్ర పోతాను"

"అయితే సరే ! భోజనానికిరా ! అత్తయ్యా ! మా ఇద్దరికీ వడ్డించు"

"ఇద్దరికీనా ?" ఆవిడ కొంచెం అడిగింది.

"ఆ ! ఇద్దరికే ?" అంతకంటే దృఢంగా అన్నాడు రాజారావు

వీణాధరి కుచించుకొని పోయింది. [illegible] తీసిన దెంత అనాలోచిత కార్యమో, ఇప్పుడర్థం కాసాగింది.

"పోనీ, నువ్వు తినేసెయ్యి. తరువాత నేనావి డతో తింటాను" అంది చెదురుగా

"బాగుంది ! నువ్వు మా చెల్లిని చూడటానికి రావా ? ఇప్పుడు నేను హాస్పిటల్‌కు వెడుతున్నాను. నువ్వింత దూరం వచ్చింది దేనికి ?"

వీణాధరి ఇంకేం మాట్లాడలేదు

హాస్పిటల్‌కు వెడుతూ దారిలో వీణాధరి నవ్వుతూ, "మీ మేనత్తగారు ఏమేమి అడుగు తారోనని హడలి పోయాను" అంది.

"ఆవిడకా అవకాశం లేకుండా చేసాను గదా నువ్వెందుకింత కంగారుగా వచ్చావు ?"

"చెప్పానుగా ! నీకే బాగులేదనుకొన్నాను మతి పోయింది ఉన్నదాన్ని ఉన్నట్లు వచ్చేసాను పోనీ! మా చెల్లెల్ని చూసినట్లవుతుంది"

రాజారావు మనసెంతో ఆర్ద్రమయింది తన కోసం, ఆమె అంత ఆవేదనతో వచ్చేసరికి, సహజంగా ఆమె పట్ల ఉన్న అభిమానం ఎక్కువ కాగా, ఆర్ద్ర స్వరంతో "పోనీలే ! ఇలాగయినా నిన్ను చూసాను" అన్నాడు

వీణాధరి ఏం మాట్లాడలేదు.

"ఇంకా ఏమిటి విశేషాలు ?" అన్నాడు రాజారావు మళ్ళీ

"విశేషాలా ? ఏమున్నాయ్ ! మావారు కేంప్ నుంచి నిన్న రావలసింది. వచ్చే బుధవారం వరకూ రావని కబురు చేసారు ఎక్కడి పనులో బాబూ !"

"అలాగా ! అయితే, ఆయన తరచు కేంప్‌లో ఉంటారన్నమాట !"

"ఆ ! తరచు వెళ్తూనే ఉంటారు వూళ్ళో ఉన్నప్పుడు మాత్రం ఎంత సరదాగా ఉంటారనుకొన్నావ్ ? ఒక్క నిమిషం ఎప్పుడూ, ఏదో అల్లరి చేస్తూనే ఉంటారు ఇంక పాయంత్రమయిందంటే, ఎక్కడికో ఒక చోటికి బయలు దేరతీస్తారు. తను కేంప్ వెళ్ళినప్పుడు మాత్రం పిచ్చెక్కినట్లే ఉంటుంది"

ఏదో లోకంలో ఉన్నట్లు చెప్పుకు పోతోంది. వీణాధరి ఆమె వాక్ప్రవాహానికి, అడ్డు తగలకుండా "ఊ ? ఊ ?" అంటున్నాడు రాజారావు

"బయటి నుంచి వస్తూనే "వీణా !" అంటూ కేకలు ఎవి ఉన్నా, లేకపోయినా, "వీణా ?" "వీణా!" అని పిలుస్తూనే ఉంటారు. ఒక్కొక్కసారి విసుగేస్తుంది కానీ, ఒక్క క్షణం తను లేకపోతే తోచదు నాకు కొద్దిగా ఒళ్ళు వెచ్చగా ఉన్నా, కంగారెత్తిపోతారు. ఇంక ఆ హడావుడి, గాభరా, చెప్పలేం ! మరీ అంత వెర్రేమిటో ?"

భర్త ప్రస్మృతులతో మధురంగా నవ్వుకొంది వీణాధరి. ఆమె ధోరణికి విస్తుపోతూ "గుడ్ !" అన్నాడు అప్రయత్నంగా రాజారావు

వీణాధరి మళ్ళీ ప్రారంభించింది.

"ఎంతీ, పసిపిల్లాడి అంతు ! తనకు కావలసినవి [illegible] [illegible]. తెలియదు. [illegible], [illegible] [illegible]

ఇంటింటి పజ్యాలు

ఆరుద్ర

సత్యమేవజయతే...అయితే...

కొందరాడాళ్లూ ఈ మణ్మాత్రం జంకూ గొంకు
గుర్తు తెలియకుండా ఆడగలరు బొంకు
సామెత ప్రకారం ఆడది అబద్ధమాడ
చక్కగా పెట్టినట్లుంటుందట గోడ
కొందరాడాళ్ళ కల్లలు మాత్రం పిట్టగోడలు
అందంగా వాటిని దాటుతాయి వాళ్లు వేసిన దూకలు
అవతల ప్రక్క నిజాలు సంచరించే మొయిన్రోడ్డు
ఆలిని ప్రేమించే భర్తగారు చూసీ చూడ్డు
కూరిమిగల దినములలో పెళ్ళమాడే అనృతం
కోరుకొని దోసిళ్ళకొద్దీ మగాడు తాగే అమృతం
ఈ విషయంలో భార్యాభర్తల అన్యోన్యం
ఎంతెంతో చెప్పరాని పుణ్యం
ఆడాళ్ళకీ విషయంలో ఉంది లైసెన్సు
అయితే మగాడు మాత్రం వాడాలి కామన్‌సెన్సు
ఎందుకంటే అబద్దాలాడితే పుడతారట ఆడపిల్లలు
ఇవి ఆడని మగాళ్ళకు పుడతారేమో మగపిల్లలు
ధృతరాష్ట్రుడి మొగసంతాన మెంత ? నూర్గురు
అతగాడి తమ్ముడి పెళ్ళాలకో—ఆర్గురు
అన్నగారు పాపం కావచ్చునేమో అంధుడు
ఆయన తమ్ముడి కన్నా చాలా సత్యసంధుడు.

తనకు తెలియదు. [illegible] చెయ్యాలి.

మేజోళ్ళు, బూటు కడిగా పెట్టాలి. ఇంక ఫలహారం చెయ్యడానికి ఎన్ని తిప్పలు పెడతారో చెప్పలేను. టిఫిన్ ప్లేటు ఒక చోటకి పడితే, ఆ సంగతి మర్చిపోయి, మరో పనిలో మునిగిపోతారు. ఆ ప్లేటు చేతిలో పెట్టుకొని, మూవింగ్ టేబిల్ లాగ తనకూడా తిరగాలి. లేకపోతే రాత్రివరకూ కూడా దాని సంగతే మరచి పోతారు.

రాజారావుకు విసుగేస్తూంది. "ఊఁ !" అన్నాడు మహాలుగుతూన్నట్లు.

వీణాధరి అప్పటికీ ఆపలేదు ఆమె భర్త్రృ పాదుకా దివ్య గుణ సంకీర్తనంలో పరవశత్వం పొందుతూంది

రాజారావు పూర్తిగా వినటం మానేశాడు. ఎప్పుడైనా అన్యమనస్కంగా, "ఊఁ !" అనో, "ఆ !" అనో, "అలాగ ?" అనో మాత్రం అంటున్నాడు. తన ధోరణిలో తాను చెప్పుకుపోతున్న వీణాధరికి, రాజారావు వింటున్నాడో, లేదో కూడా పట్టినట్లు లేదు

రాజారావు చెల్లెల్ని చూసి ఆమె దగ్గర తాను కొని తెచ్చిన పళ్ళు ఇచ్చి, కొంచెం సేపు సానుభూతిగా మాట్లాడి, రాజారావు వెంటరాగా, హాస్పిటల్ నుండి తిరుగుముఖం పట్టింది వీణాధరి.

వచ్చేటప్పుడంతా, వీణాధరి తన శ్రీవారి గురించి చెప్పిన విశేషాలు విని విని విసుగెత్తిన రాజారావు, ఏదో మాట్లాడ బోతుండగా దారిలో ప్రక్కన గులాబి పూలను చూసి వీణాధరి అందుకొంది

"మా వారికి గులాబీలంటే ఇష్టం. నాకు సన్నజాజులంటే ఇష్టం— నా కోసం సన్నజాజులు కూడా తెస్తారనుకో ! అయినా, రోజూ ఇన్ని గులాబులు కొని తీసుకొనివస్తారు పువ్వులంటే ఎంతో మమకారం. మా ఇంట్లో చిన్న తోట ఉంది. ఆయన స్వయంగా "

గడగడ మాట్లాడుతున్న వీణాధరి నోరు గట్టిగా నొక్కి, పారేద్దామన్నంత కసి కలిగింది రాజారావుకు

సభ్యత తెలిసిన వాడు గనుక, వచ్చినట్లు వీణాధరి మాటలన్నీ విన్నాడు. కవిసం విన్నట్లు నటించాడు.

ఆ సాయంత్రం ఆమెను రైలెక్కించిన తర్వాత తాను ప్లాటుఫారం మీద నిలబడి, రాజారావు "నువ్వు వెళ్ళేసరికి మీ వారు ఊరను కొంటావేం ?" అన్నాడు.

"అవును రారు" దిగాలుగా అంది వీణాధరి.

"హమ్మయ్య ! అయితే నువ్విలా వచ్చినట్లు ఆయనకు తెలిసే అవకాశం లేదు." అన్నాడు రాజారావు

వెంటనే వీణాధరి ముఖం జేవురించింది.

"ఎందుకు లేదూ ? నేనే చెప్తాను. నేనేమంత ఘోరం చేశానని దీన్ని పరమ రహస్యంగా ఉంచడానికి ? మా వారికి నా మీద సంపూర్ణమైన విశ్వాసం ఉంది. నేను జరిగింది జరిగినట్లు చెప్తే [illegible] ?" రాజారావు.

వారు నాకే ఏ శిక్షనయినా, సంతోషంగా భరిస్తాను. ఒక పని చెయ్యటానికి సాహసమున్నప్పుడు, ఫలితాన్ననుభవించే ఓపిక కూడా ఉండాలి. అంతే కాని, ఆయన దగ్గిర వేషం వెయ్యను." —

రాజారావు విస్తుపోయాడు. మనసులో "పిచ్చి కర్మ !" అనుకొని పైకి "మంచిది. అలాగే చెయ్యి " అన్నాడు.

అంతలో లైట్లు వెలిగాయి. వీణాధరి చటుక్కున తన మాంగల్యాలను తీసి కళ్ళ కద్దుకొంది రాజారావది చూసి చాలా ఆశ్చర్యపోయాడు వీణాధరికి మాత్రం తానేం చేస్తున్నదో తనకు తెలియదు అదొక అసంకల్పిత ప్రతీకార చర్య తరతరాలుగా రక్తంలో జీర్ణించుకు పోయిన, ఒకానొక సంప్రదాయపు గుర్తు.

రైలు బిగ్గరగా కూస్తూ కదిలింది వీణాధరి కనబడినంత సేపూ చెయ్యి ఊపి, వెనుదిరిగాడు

వీణాధరి [illegible], వచ్చిన తరువాత ఆమె తీరు, అంతా విచిత్రంగా అనిపించింది. రాజారావుకు— లైట్లు వెలగగానే, ఆమె తన మాంగల్యాలను కళ్ళకద్దుకోవటం గుర్తుకొచ్చింది. ఆ దృశ్యం మనసులో తలచుకోగానే, అతనికిలా అనిపించింది.

"వీణాధరి మనసు ఒక డోలిక లాంటిది. గాలి తాకిడికి డోలిక వెనుక ముందులకు ఊగినా, అది స్థిరత్వాన్ని పొందేది మాత్రం, అది బంధింపబడిన కొయ్య నాశ్రయించుకొనే ! వీణాధరి మనసు మాంగల్యాలనే సూత్రాలతో ఆమె భర్త అనే కేంద్రానికే బంధింపబడింది. ఉద్వేగ ఝంఝామారుతాలెన్ని మనసు నెట్టుకు పోయినా, చివరి కామె, తన భర్త నాశ్రయించుకొని మాత్రమే ప్రశాంతిని పొందగలదు.

★

"మీ ఆఫీసులో ఏమన్నా ఖాళీలున్నాయా సార్ !"
"వరండా ఖాళీగా వుంది!"